

Kaip tapti GAMTOS detektyvu?

Tomas POCIUS

Lietuvos mokinių
neformaliojo švietimo centras

Ar žinote, kad 2022 metais į gamtą išsiruošė daugybė aistringų gamtos tyrinėtojų?

Praėjusį rudenį prasidėjo naujas pažintinių žygių projek-

Gamtos detektyvai dirba

Gamtos detektyvai dirba

tas „Gamtos detektyvai“, kurį inicijuoja Aplinkos ministerija ir Aplinkos projektų valdymo agentūra, o vykdo Gamtos paveldo fondas ir Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras. Žygiuose kviečiamos dalyvauti miestų ir kaimų bendruomenės visoje Lietuvoje: šeimos su vaikais, mokytojai su mokiniais, ar tiesiog tie, kurie nori sužinoti daugiau apie gamtą.

Šiuo projektu žygių dalyvius siekiama sudominti gamtoje mus supančia biologine įvairove, saugomomis augalų, gyvūnų ir grybų rūšimis, taip pat supažindinti su Lietuvos ir Europos invazinėmis rūšimis, paaiškinti šių atėjūnų natūralioms buveinėms daromą žalą. Invazines rūšis griežtai draudžiama auginti, dauginti, naudoti arba mainyti, laikyti, veisti, vežti ar paleisti į aplinką. Todėl visų pirma, šiuos organizmus svarbu pažinti ir sugebėti atskirti nuo natūraliai Lietuvoje gyvenančių gyvūnų ir augalų.

Į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ar grybų sąrašą, kitaip vadinamą Lietuvos raudonąja knyga, įrašyti 566 reti ir nykstantys organizmai. Kiekvienai rūšiai grėsmę kelia skirtingos priežastys, tokios kaip cheminė tarša ar invazinių rūšių plitimas, tačiau dauguma jų kenčia nuo žmonių ūkinės veiklos sukulto natūralių buveinių nykimo. Plačiau pasidomėti apie kiekvieną iš saugomų rūšių galite atsivertę skaitmeninę Lietuvos raudonosios knygos versiją: <https://gamtosknyga.lt/leidinys/lietuvos-raudonoji-knyga/>

Daugiau sužinoti apie Lietuvos invazines rūšis galite šiame elektroniniame leidinyje: <https://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/Gamtos%20apsauga%20ir%20mi%C5%A1kai/Gamtos%20apsauga/Invazin%C4%97s%20r%C5%AB%C5%A1ys/Invazines%20rusys%202017%20vidus.pdf>

O čia rasite visą aktualią informaciją apie Europos Sąjungos invazines rūšis: <https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/gamtos-apsauga/invazines-rusys/sajungai-susirupinima-kelianciu-invaziniu-svetimu-rusiu-sarasas-ir-i-ji-irasytu-rusiu-naudojimo-reglamentavimas-europos-sajungos-invaziniu-rusiu-sarasas>

apva

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos
Aplinkos projektų valdymo agentūra

QR kodas www.inaturalist.org/projects/gamtos-detektyvai

Gamtos detektyvai dirba

Gamtos detektyvai dirba

„Gamtos detektyvų“ gidas Tomas Pocius žygio dalyviams ne tik siekia pristatyti ir papasakoti apie kiekvieną miško kelyje sutiktą ir saugomų ar invazinių rūšių sąrašą įrašytą organizmą – augalą, gyvūną ar grybą, bet ir moko naudotis nemokama piliečių mokslo platforma iNaturalist, kuri padeda savarankiškai pažinti biologinę įvairovę. Visiems prieinama mobiliojo telefono programėlė iNaturalist leidžia atpažinti nufotografuotų organizmų rūšis, o tuo pačiu jos vartotojai tampa biologinę įvairovę tyrinėjantių mokslininkų padėjėjais, nes renka mokslui naudingus gamtinius duomenis. Platforma iNaturalist dalyviams teikia galimybę komunikuoti ir su kitais Lietuvos ir užsienio gamtininkais, įvairių organizmo grupių specialistais, kurie padeda identifikuoti surastus organizmus.

Žygių organizatoriai tikisi,

mylėtojai gali nuolat teikti informaciją apie visoje šalyje atliktus invazinių rūšių stebėjimus:

<https://www.inaturalist.org/projects/lietuvos-invaziniai-augalai>

<https://www.inaturalist.org/projects/lietuvos-invaziniai-gyvunai>

Praėjusį rudenį „Gamtos detektyvų“ žygiai jau įvyko Talšos parke (Šiauliuose) ir Markučių parke (Vilniuje). Abiejų žygių metu dalyviai nufotografavo ir pažino apie septyniasdešimt gyvūnų ir augalų rūšių. Taip pat gyvai stebėjo kelias dažniausiai teritorijoje aptinkamas invazines augalų rūšis: kanadines rykštenes, vienmetes šiušles, uosialapius klevus ir kitas, su jomis susipažino artimiau ir tikrai atkreips dėmesį, kai pamatys kitose Lietuvos vietose. Žygių metu aptiktų rūšių sąrašus bei stebėjimų koordinatas galite pamatyti šiame puslapyje: <https://www.inaturalist.org/projects/gamtos-detektyvai>. Ši biologinės įvairovės sąrašą žygio dalyviai ir kiekvienas norintis gali ir toliau pildyti apsilankę minėtuose parkuose.

„Gamtos detektyvų“ projektas vėl pradės aktyvią veiklą 2023 metų pavasarį ir iki vasaros vidurio surengs dar 28 pažintinius žygius įvairiose Lietuvos vietose. Jei jūs ir jūsų bendruomenės nariai norite išmokyti tyrinėti gamtą išmaniosiomis technologijomis bei sustiprinti žinias apie saugomas ar invazines organizmų rūšis, aptinkamas dažnai lankomuose miestų parkuose ar saugomų teritorijų pažintinio-

se takuose, praneškite tai žygių organizatoriams el. pašto adresu tomas.pocius@lmnsc.lt.

Projekto veiklą galite sekti „Gamtos detektyvų“ Facebook puslapyje: <https://www.facebook.com/GamtosDetektyvai>.

Užs. Nr.02/01/1

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa